

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนไทยในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ เริ่มตั้งแต่การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรมในการเรียนการสอนในสถานศึกษา การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 การสร้างสุขภาวะที่ดีทั้งกาย ใจ สติปัญญาและสังคม รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัว ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. 2561: 8) เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ และพัฒนาองค์ความรู้งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย และที่สำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาต้องเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาทักษะ ความรู้และคุณลักษณะจากการเรียนรู้ในห้องเรียน นอกห้องเรียน โดยเน้นการฝึกปฏิบัติมากขึ้น นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิด ทักษะการใช้เหตุผล ทักษะกระบวนการกลุ่ม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560 : 75 - 92)

กระทรวงศึกษาธิการจึงจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางการขับเคลื่อน 5 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขยายผลและพัฒนาเครือข่าย ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผล เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน มีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง การพัฒนาแบบอย่างที่เป็นเลิศ การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ให้รู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียงและเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ รวมถึงการสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 6-7)

ดังนั้น การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หัวใจสำคัญของการดำเนินงาน จึงขึ้นอยู่กับทุกคนในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น ที่ตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับโรงเรียน ไม่เพียงทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ผู้บริหาร ครู/บุคลากร นักเรียน และชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลง คุณลักษณะหรืออุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างเครือข่ายและขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภายนอกสถานศึกษา เช่น ชุมชน หรือสถานศึกษาอื่น ๆ และสามารถเป็นที่เล็งในการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงได้ (ศาลีนา บุญเกื้อ และนันทกาญจน์ ชินประพัทธ์. 2557: 3 - 6)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร กำหนดทิศทางการดำเนินงานและกรอบกลยุทธ์การพัฒนาการศึกษาโดยยึดหลักให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่จังหวัดสกลนคร ศาสตราจารย์พระราชสุภัทรพัฒนายิ่งยืน นโยบายและจุดเน้นของแผนพัฒนาจังหวัดสกลนคร 5 ปี การดำเนินกิจกรรมการขยายผลแนวพระราชดำริฯ โครงการอาหารกลางวัน ครั้วโรงเรียน สู่ครัวบ้าน สู่พื้นฐานงานอาชีพ เป็นกิจกรรมที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการบูรณาการทำงานร่วมกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 43, 44 และสำนักงานเกษตรจังหวัดของพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดยะลา นราธิวาส ปัตตานี สตูล และสงขลา (4 อำเภอ) โดยเริ่มดำเนินงาน ในปี พ.ศ. 2560 ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ปี พ.ศ. 2560 เพิ่มพื้นที่ดำเนินการในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และปี พ.ศ. 2562 ศอ.บต. ได้ดำเนินกิจกรรมขยายผลอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างนักเรียนต้นแบบที่ได้รับความรู้ด้านการเกษตรตามแนวพระราชดำริฯ จากโรงเรียนและนำความรู้นั้นมาใช้ทำการที่เกษตรที่บ้าน ยึดหลักตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จนเป็นแบบอย่างในชุมชน (กองส่งเสริมและสนับสนุนงานพัฒนา ฝ่ายพลเรือน. ศอ.บต. 2562 : 7)

ดังนั้น เพื่อเป็นการขยายผลการดำเนินงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดได้เป็นนักเรียนต้นแบบและครอบครัว มีโอกาสไปศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ ที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการทำเกษตรในครัวเรือน โรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน จึงได้เข้าร่วมโครงการขยายผลแนวพระราชดำริฯ โครงการอาหารกลางวัน ครั้วโรงเรียน สู่ครัวบ้าน สู่พื้นฐานงานอาชีพ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อที่นักเรียนจะได้รับความรู้ด้านโภชนาการ และด้านการเกษตร แผนใหม่ที่สามารถนำไปใช้ประกอบเป็นอาชีพได้ โดยในการดำเนินกิจกรรม ครั้งนี้ ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ได้ประชุมคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และตัวแทน

นักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมการขยายผลแนวพระราชดำริฯ พบจุดเด่นในด้านการบริหารจัดการและการพัฒนานักเรียนในหลายด้าน เช่น ได้รับการคัดเลือกให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปี 2556 รางวัลดีเยี่ยม โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยพระราชดำริ ปีงบประมาณ 2559 มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ระดับเขตพื้นที่ ประจำปี 2562 โรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน ได้รับรางวัลที่ 1 กลุ่มยูวเกษตรกรดีเด่น เป็นผู้สนับสนุนแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” ดีเด่นระดับจังหวัด ตามโครงการคัดสรรกิจกรรมพัฒนาชุมชนดีเด่น ประจำปี 2562 และที่สำคัญ คือ เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลดีเยี่ยม จากการน้อมนำแนวพระราชดำริฯ โครงการอาหารกลางวัน ครั้วโรงเรียน สู่ครัวบ้าน สู่พื้นฐานงานอาชีพ ประจำปี 2561 มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดนักเรียนต้นแบบ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2562 (โรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน. 2562 : 24-37)

การดำเนินงานกิจกรรมการขยายผลแนวพระราชดำริฯ “ครั้วโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” ครั้งนี้ ทางโรงเรียนได้ประสานความร่วมมือกับชุมชนบ้านป่าแกบ่อหิน มีการจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรแบบผสมผสาน กลุ่มวิสาหกิจสถานศึกษา และดำเนินกิจกรรมยูวเกษตรกรที่มีนักเรียนเป็นสมาชิกโดยมีครูที่ปรึกษา เพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผสมผสานกับการจัดกิจกรรมภาคปฏิบัติให้แก่นักเรียน และขยายผลโครงการสู่ชุมชนต่อไปอย่างยั่งยืน ให้นักเรียนรู้จักใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยด้านการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน มีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา แผนปฏิบัติราชการประจำปีเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาบุคลากร อาคารสถานที่ การจัดสรรงบประมาณ การจัดการเรียนการสอน การบริการ ชุมชน ด้านวิชาการ ทางโรงเรียนได้พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีการจัดสรรใช้งบประมาณในการสนับสนุนการเรียนการสอนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยให้ครูจัดทำแผนการสอนมุ่งเน้นสมรรถนะอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อฝึกทักษะวิชาชีพและสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ตลอดจนมีการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน และมีการจัดแผนการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกสาขาวิชา รวมทั้งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนมีการดำเนินโครงการ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพให้กับนักเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ (โรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน. 2562 : 24-37) สอดคล้องกับแนวทางการเสริมทักษะชีวิตและอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษานั้นของกลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนวที่ระบุว่า สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี ได้แก่ การบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดรายวิชาเพิ่มเติมอาชีพ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกี่ยวกับอาชีพ การจัดโครงการงานอาชีพ การจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับ

อาชีพ การเสริมทักษะอาชีพในกิจกรรมพัฒนานักเรียน หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ทำให้เกิดการปลูกฝังลักษณะนิสัยในการทำงาน เพื่อให้นักเรียนพัฒนาไปสู่การประกอบอาชีพ นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีอยู่จัดเป็นฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ เพื่อให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากสถานที่จริง เป็นการสร้างประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ให้กับนักเรียน ซึ่งแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนก็จะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ พร้อมทั้งสำนึกและตระหนัก เห็นคุณค่าความสำคัญของอาชีพ (กลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว. 2561 : 25-30)

ทักษะอาชีพ เป็นทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและทำงานในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษา จะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ในการดำรงชีวิต และเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง รู้จักรับมือและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและซับซ้อนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน จึงต้องดำเนินงานควบคู่กับการบูรณาการหลักของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพราะการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพในเชิงบวก รู้จักความพอประมาณ เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ และสามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้ สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า ทักษะชีวิตและอาชีพ คือ ความสามารถของบุคคลที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันที่ประกอบไปด้วย ความรู้ เจตคติและมีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ โดยมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านที่ศึกษาในอันที่จะทำให้บุคคลมีความพร้อมที่จะเผชิญหน้าและรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพสังคมปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงเชี่ยวชาญทั้งทางด้านทักษะ ความรู้ และเป็นผู้นำการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กิริติ สุวรรณโณ. 2562 : 22-23)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว เพื่อให้เห็นแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมการขยายผลแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน ที่ชัดเจน ซึ่งทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จด้านการบริหารจัดการ และนักเรียนได้รับรางวัลนักเรียนต้นแบบ ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนากิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน ขึ้น ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการขยายผลแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” นำหลักและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาเชื่อมโยงกับสถานศึกษา นำไปสู่ครอบครัว ชุมชน เพื่อมุ่งเน้นลดสารเคมีในการทำเกษตร และทำให้ทั่วถึงไปยังประชาชนในพื้นที่ เพื่อสร้างนักเรียนต้นแบบที่นำความรู้ด้านการเกษตรตามแนวทางพระราชดำริฯ จากโรงเรียนไปทำที่บ้านให้เกิดผลเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชุมชนได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการจัดกิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแก่บ่อหิน
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแก่บ่อหิน
3. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแก่บ่อหิน

ขอบเขตของการวิจัย

การดำเนินงานการจัดกิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแก่บ่อหิน ครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 158 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 158 คน โรงเรียนบ้านป่าแก่บ่อหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ปีการศึกษา 2562 รวมจำนวน 335 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเทียบตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 127 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 127 คน โรงเรียนบ้านป่าแก่บ่อหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ปีการศึกษา 2562 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวน 271 คน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม

การศึกษากิจกรรมการขยายผลแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ของโรงเรียนเครือข่ายมีชัยพัฒนา และโครงการวิสาหกิจสถานศึกษา เกี่ยวกับหลักการ เป้าหมาย แนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการขยายผลตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบันและความต้องการในการดำเนินงานกิจกรรมขยายผลตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแก่บ่อหิน จากการศึกษาได้เนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน สนับสนุนให้นักเรียนเป็นต้นแบบถ่ายทอดความรู้เศรษฐกิจพอเพียงสู่ครอบครัวและชุมชน มี 6 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมปลูกผักปลอดสารพิษ/

พริกไทย/ผักสวนครัว กิจกรรมเลี้ยงปลาตุ๊ก กิจกรรมปลูกปาล์มน้ำมัน กิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่ กิจกรรมส่งเสริมการออม และกิจกรรมยูวเกษตรกร

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดกิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน

3.2 ตัวแปรตาม คือ

3.2.1 ทักษะอาชีพของนักเรียน ประกอบด้วย ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการทำงานร่วมกัน ภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบ

3.2.2 ความพึงพอใจของครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน ต่อการจัดกิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

4. ระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม

ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ดำเนินการตลอดปีการศึกษา 2562 เริ่มตั้งแต่วันที่ 17 พฤษภาคม 2562 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2563

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน หมายถึง โครงการที่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ใช้ดำเนินการเพื่อสร้างนักเรียนต้นแบบที่ได้รับความรู้ทางด้านการเกษตรตามแนวพระราชดำริฯ จากโรงเรียนและนำความรู้ที่นำมาใช้ทำการเกษตรที่บ้าน เพื่อเป็นการลดรายจ่าย สร้างรายได้ในครัวเรือน จนเป็นแบบอย่างในชุมชน

2. กิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน จัดขึ้น เพื่อสนับสนุนนักเรียนต้นแบบ สนองแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการ เป้าหมาย แนวทางการจัดกิจกรรม วิธีการดำเนินกิจกรรม การประเมินผลกิจกรรม และบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง

3. การพัฒนากิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” หมายถึง กระบวนการสร้างกิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ ที่จัดขึ้นในช่วงกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ โดยจะเน้นในเรื่องของการปฏิบัติจริง และขยายผลจากภาคปฏิบัติไปใช้ในชีวิตประจำวันและสู่ครอบครัว โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการ ความคิดเห็น และแนวทางการดำเนินงาน
- 2) การออกแบบและพัฒนากิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของ

นักเรียน 3) การทดลองใช้กิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน และ 4) ประเมินประสิทธิผลการจัดกิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

4. ทักษะอาชีพ หมายถึง ความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ ซึ่งบ่งบอกว่านักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ เจตคติ และมีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน ดังนี้

4.1 ความยืดหยุ่นและการปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบทบาทหน้าที่ที่หลากหลาย มีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการรวบรวมความคิดเห็น มีการดำเนินการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ และมีความเข้าใจในความคิดที่แตกต่าง

4.2 ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม หมายถึง ความสามารถในการพูดและฟังอย่างมีกาลเทศะ การปฏิบัติตนโดยมีสัมมาคารวะ การให้ความเคารพกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีการตอบสนองอย่างเปิดเผยเพื่อแสดงความคิดเห็นที่ต่างกัน มีความคิดใหม่และนวัตกรรมจากความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม

4.3 ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี สามารถนำเทคโนโลยีไปใช้พัฒนาตนเอง ใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และมีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี

4.4 ทักษะการทำงานร่วมกัน หมายถึง ความสามารถในการจัดการเป้าหมายและกำหนดเวลา สามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้ มีเป้าหมายและทำให้บรรลุเป้าหมาย มีความสามารถในการจัดการภาระงานที่ได้รับมอบหมาย และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

4.5 ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถในการเป็นผู้นำ มีปฏิสัมพันธ์และการแก้ปัญหา มีการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น

5. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก ความคิด ความชอบของครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด

6. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ในปีการศึกษา 2562

7. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

ปีการศึกษา 2562 จำนวน 7 คน (ยกเว้นผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้วิจัยและตัวแทนครูอีก 1 คน ซึ่งก็ถูกนับรวมในกลุ่มตัวอย่างครู)

8. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตุล ปีการศึกษา 2562

9. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตุล ปีการศึกษา 2562

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

หลังจากการจัดกิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ประโยชน์ที่ได้รับ มีดังนี้

1. เป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้นำไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีบริบทพื้นที่ใกล้เคียง ได้แนวคิดและแนวทางในการจัดกิจกรรมที่สนองแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผู้มีความดี จริยธรรม รู้จักความพอประมาณ เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ และสามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้

3. นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะความพอเพียง ใช้ชีวิตแบบพอเพียง มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบ